

nador, / y entre ses rodes rústegues fan, d'estermini y guerra, / los elements, tots quatre, l'udol aixordador» IX, 27b En efecte es vaciïlla entre les dues variants: el vilanoví JFcRàfols (1889) usava *sotraguejar* (cita que he donat a la LL-), i és la forma adoptada en el *DOrt* i el *DFa*; a mi em són familiars totes dues variants i més amb -q-, que és també el que prefereixen el gironí PBertrana (*Proses Bàrbares*, cita a *restellada*) i el lleidatà JBXuriguera (carta de 1964).⁷

Quant a la -q-, interessa el fet que Verdager usà *traqueig* preferint-lo al nostre mot: car a l'esborrall de l'*Atl* havia escrit: «tremoló y sacceig / --- / asprament de son carro ressona'l *sotragueig*», però en la versió definitiva ho canvià en «de sos carros *traqueig* retronador» (IV, 20d). Coromines admeté les dues formes: «la lluita és trasbalsadora i el cos mateix se'n sent *sotraguejat* de tal manera que no pot restar quiet» (però a l'autògraf ho havia escrit amb q, i ho esmenà amb lletra pròpia): «és sorprenent la porfídia de l'home a reconstruir aqueix ordre familiar, a cada punt *sotraguejat* (igual en l'aut.): els mateixos que, en la pròpia vida, l'anorreaten, exigeixen la seva conservació en els altres»; «és principal defecte d'En Russinyol: la seva prosa produeix sovint la sensació d'un *sotragueig* de carro» i d'altra banda «un vers al mig de la clàusula és un sot, produeix el mateix efecte que una *sotragada*» (*Reus est mortis*, VI, 124; *Llàgrimes de St Ll*, III, § 6, 237; *D r. r.* II, 471, *EntreDL* I, 219). «Les oques que fugiren --- *sotraguejant* el cos com una tartana per mal camí», Noller (*Vilanu*, O. C., 192 15).

De *sotragar* *AlcM* només troba dos testimonis, Sagarra i Carner, en els anys 1924-6; i és dubtós que vingui de Coromines l'únic testimoni: «la vella angúnia de morir, mig esborrada, com un dolor somort i lleuger, rastre d'una malaltia moral que mentres dura aquell, encara pot *sotragar-se* altra vegada», *Presons*: 12, p. 145, però l'autògraf portava «encara pot *abranlar-se*» i potser li ho féu canviar Guanyabens o Fabra, observant que aquest empordanisme era xocant, i en resultà un ús que no em sembla gaire propi. Avui sento que anomenen +*sotragadors* les ratlles de claus posats en els carrers, o camins, per obligar els autos a la deceleració, i em sembla encertat.

Quant a les Illes, la forma típica i predominant d'allà és encara amb -d- o altres variants excepcionals: «trec un trinquet bo, / i allà on me feia / la pell de la sabata més *sodroc*, / unes creus ben grosses / vaig obrir devot», PdAPenya (*Po Pop*, 62); «llavò comensaren --- els cruixits i els *sodracs* i els enrocaments promoguts tots pels centralistes (! de Barcelona)», «*sodragada*», AMAlcover (*BDLC* XI, 164; III, 301), i cf. el comentari de Spitzer sobre els mallès. *sodrogar* i *sodrollar* (*LexikK*, 121); igual a les altres illes: «*xudrach*: batacazo», PzCabre; «--- baixà de la torra --- en Pedrola, errà un peu, va caure rodolant escales avall, i a més d'un bon *sudrac*, se va rompre una cuixa», Camps Merc (*Folk* II, 74). Val a dir que també hi ha a Mall. *sutroc* (*BDC* XIII, 95); i que també s'hi usa la forma més normal: «la vostra vida --- la meua --- fàcil i sense *sotracs*», JnRosselló carta a Coromines

(7-XI-1929), i AMAlcover (escrit amb u, *sutrac*, *BDLC* X, 168), i una d'intermèdia: «en el torrent sec on *sodraquen* els carros, / entre jonqueres», JAlcover (*O C*, 63).

Les formes amb -ll-, de la mena de *sorollar*, presenten altres problemes, però almenys és ben cert que no se separen netament de les altres pel sentit i les formes, i hi han de tenir almenys un nexa genèric considerable. Com que -ll- i -x- s'han enllaçat sempre en ca talà, àdhuc en els dominis on -yl- ha donat normalment l i no -x-, n'hem de mirar com el primer testimoni el *sodreya* de Cervetí, que condeuix naturalment al ross. *sodril·lar*, i tant en l'un com en l'altre el significat és igual al de *sodegar* i fins *sodrogar/sotragada*. L'explicació que hem donat de *sodreya* partint de *sodegar* se sosté perfectament. Si fou primer un llemosinisme poètic, ¿pogueren sortir plenament d'aquí les formes modernes, per ultracorrecció de la -y- com a l? Que hi hagi de més a més assimilació vocàlica o-e:o > -o-ó no ho complica gens, la reducció de -dr- a -r- tampoc no ho dificulta gaire més; que un terme trobadoresc passés després al llenguatge vulgar i comú no és inversemblant en principi, per la immensa ressonància medieval d'aquest focus en la nostra literatura i la nostra vida nacional; no deixa de lligar-hi el fet del més gran arrelament en la meitat NE del Continent i les Illes, i la data moderna de la documentació de quasi totes aquestes formes.

Verament no en sé més que un altre testimoni medieval, en els estatuts de Valls de 1304: «nullo homo extraneo vel privato audeat venari in termino de Vallibus, in honoribus seu vineis ubi sint clap<s> seu cavi, nec dictos claps vel cavos frangere claudere aut *sobrollar*, nec facere aliquod artificium per quod inhi-beantur cirogrillis ne valeant sive possint se intus dictos claps et cavos recolligere, nec de dictos claps et cavis cuniculus abstrahere aliquo modo» (Morera, *GGC* Tarrag., p. 789); ja comentat en el vol. II (*CLAPA*): es pot entendre 'contundir, mig-enrunar, fer trontollar', anàleg als 'rompre' i 'tancar'. No és que sigui ben clar, tanmateix; tampoc no ho és que l'etimologia no sigui aquí diversa, cf. p. ex. oc. antic *adolbar*/**azolbar* «ouiller, remplir jusqu'à la bonde» (*PDPF*) parlant de barrils i anàlegs (que passa per venir de AD-OCUL-ARE).

En tot cas tindriem aquí un hapax, i de lectura no ben comprovada, i això no bastaria per fer trontollar la convicció d'aquella versemblança; també podria ser forma ja provinent d'allò i alterada per influència de *sobrar* 'cobrir, dominar' SUPERARE ¿La -b- d'aquesta variant fóra potser una raó per restaurar l'etimologia de Spitzer SUB-ROTULARE? Més aviat, si de cas, pensariem en *SUBRUTULARE derivat de *subruere*, *subrutum*, que està ben documentat en el sentit *subruere arbores*, *subruere moenia cuniculo* «miner les remparts d'una ville» (Livi, amb *cuniculum* 'galeria, cava sota les muralles' etc.)

Al capdavant observem que, de tota manera, la -b- de la grafia *sobrollar* no constitueix cap indici favorable a una etimologia real; car si es tractés d'un des-